

KULTURNA BAŠTINA U FUNKCIJI RAZVOJA TURIZMA OTOKA KORČULE

Bosnić, Vinko

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:784754>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**KULTURNA BAŠTINA U FUNKCIJI RAZVOJA
TURIZMA OTOKA KORČULE**

Mentor:

Prof. Dr. Sc. Blanka Šimundić

Student:

Vinko Bosnić

Split, rujan, 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
1.1. Definiranje problema i predmeta istraživanja.....	3
1.2. Cilj rada.....	4
1.3. Metode rada	4
1.4. Struktura (sadržaj) rada	5
2. TURIZAM I PRIVLAČNI FAKTORI TURISTIČKE DESTINACIJE	5
2.1. Definicija turizma	5
2.2. Kulturni turizam.....	6
2.3. Privlačni faktori turističke destinacije.....	6
3. OTOK KORČULA KAO TURISTIČKA DESTINACIJA	7
3.1. Općenito o otoku Korčuli.....	7
3.2. Preduvjeti za razvoj turizma na otoku Korčuli	9
3.3. Dolasci, noćenja i boravak na otoku Korčuli	10
3.4. Cruising putovanja	11
3.5. Sezonalnost u gradu Korčuli 2016.....	12
3.6. Profil turista na otoku Korčuli	14
4. ANALIZA MOGUĆNOSTI RAZVOJA TURIZMA NA OTOKU KORČULI S NAGLASKOM NA KULTURNU BAŠTINU	14
4.1. Definicija kulturne baštine.....	14
4.2. Materijalna kulturna baština.....	15
4.3. Nematerijalna kulturna baština	16
4.4. Kulturne atrakcije	16
4.5. Temeljna pravna regulativa za zaštićenu kulturnu baštinu u RH	18
4.6. Kulturna baština otoka Korčule.....	19
4.7. Nedostaci kulturnog turizma na otoku Korčuli	25
4.8. Potencijali razvoja turizma otoka Korčule s naglaskom na kulturnu baštinu	26
4.9. Swot analiza kulturne baštine otoka Korčule.....	31
ZAKLJUČAK	33
SAŽETAK	34
SUMMARY	34
LITERATURA	Error! Bookmark not defined.
POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA	38

1. UVOD

1.1. Definiranje problema i predmeta istraživanja

Hrvatski otoci imaju izuzetno vrijednu kulturnu baštinu. Nema poznatog razdoblja iz prošlosti, a da mu tragovi nisu potvrđeni i na otocima. Tako da nepokretnih spomenika, dovoljno vrijednih da budu službeno zaštićeni kao dio hrvatske baštine, ima 667. Naši otoci jasno pokazuju da kulturnu baštinu, uz građevine čine jezik, običaji, predaja, nošnje i slično, ali i stoljećima građen mentalitet i svjetonazor. Otoci u svom trajanju, a otočani u svojoj svijesti čuvaju najveće vrijednosti nacionalnog identiteta.¹

Otok Kočula ima dugu turističku tradiciju, a ipak tako mnogo neiskorištenih resursa. Otok koji je bogat materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom, a koja unatoč izvrsnim potencijalima nije dovoljno iskorištena u svrhu razvoja turizma. Iako su turističke sezone sve uspješnije u proteklih desetak godina i prihodi od turizma sve veći, svi hrvatski otoci, pa tako i otok Korčula, se suočavaju sa osnovnim problemima depopulacije i starnja stanovništva. Hrvatska i Europska Unija ulažu mnoga sredstva da bi se život na otoku olakšao, te da bi se smanjila depopulacija odnosno odlazak mladih ljudi sa otoka. Korčula je bazirana na klasični kupališni turizam. No, brojni drugi razvojni faktori čine potencijal otoka Korčule koja kroz geografsko-prirodnu-kulturnu resursnu osnovu posjeduje izvrsne predispozicije za stvaranje nove osnove razvoja. Naime, unaprjeđenje usluga u turizmu te razvoj novih suvremenih oblika turizma su jedan vid iskorištavanja dostupnih resursa i pokretanja gospodarskog i općeg društvenog razvoja. Stoga je predmet istraživanja ovog završnog rada analizirati kulturnu baštinu otoka Korčule i njena valorizacija u kontekstu turističke ponude. Pri tome je naglasak na identifikaciji atraktivnih elemenata otoka Korčule kao turističke destinacije s aspekta razvoja kulturnog turizma.

¹ Grgona, J., (2008), Turizam u funkciji gospodarskog razvitka hrvatskih otoka, Ekonomski pregled, 53 (7-8) 738-749 str. 742

1.2. Cilj rada

Kao i na većini otoka, tako je i na Korčuli turizam najvažnija grana gospodarstva. Razvoj turizma na otoku Korčuli značajno bi utjecao na kvalitetu života. Uzevši u obzir da je kupališni turizam razvijen na ovom otoku, potrebno je donijeti nove oblike turizma koji će doprinijeti rastu turističkih pokazatelja, te smanjiti izrazitu sezonalnost koja je posljedica nedostatno diferencirane turističke ponude i baziranja turizma isključivo na kupališnom turizmu. U tu svrhu, cilj ovog rada je utvrditi i analizirati kulturnu baštinu otoka Korčule, njenu dosadašnju valorizaciju i potencijale njene valorizacije u svrhu razvoja kulturnog turizma. Ostvarivanjem ciljeva ovoga rada ostvariti će se i osnovna svrha rada a to je na temelju provedene analize iznijeti preporuke daljnjih mogućnosti razvoja turizma na otoku, turizma koji je baziran na bogatoj kulturno-povijesnoj baštini i koji se razvija planski sa ciljem sveukupnog društveno-ekonomskog razvoja otoka.

1.2. Metode rada

Ovisno o vrsti istraživanja, u ovom radu koristit će se različite metode rada. Metode koje će se koristiti pri pisanju ovog rada jesu:

- Metoda deskripcije- opisivanje činjenica, predmeta i procesa te njihovih odnosa i veza
- Induktivna metoda- različita opažanja, eksperimenti i simulacije
- Deduktivna metoda- metoda u kojoj se iz općih sudova izvode pojedinačni i posebni zaključci, a koja služi za objašnjenje činjenica i zakona te za predviđanje budućih događaja

Za istraživanje je također korišten velik broj sekundarnih izvora podataka, stručna literatura, podaci prikupljeni putem interneta i ostalo.

1.4. Struktura (sadržaj) rada

Rad se sastoji od 7 dijelova te popisa literature. Nakon uvoda, u drugom dijelu, pojašnjen je pojam turizma, kulturnog turizma te koji su to privlačni faktori turističke destinacije. U trećem dijelu analizira se otok Korčula kao turistička destinacija, što uključuje opis mjesta na otoku, pogodnosti koje otok Korčula ima za turizam, statistiku (noćenja, dolaske, sezonalnost) te profil turista koji posjećuju otok Korčulu. U četvrtom dijelu definirana je materijalna i nematerijalna kulturna baština, temeljna pravna regulativa za zaštićenu kulturnu baštinu u RH, predstavljena je kulturna baština otoka Korčule, mogućnost razvoja turizma na otoku Korčuli s naglaskom na kulturnu baštinu i napravljena je swot analiza kulturne baštine otoka Korčule. U petom dijelu rada, izložen je zaključak obrađene teme. U šestom i sedmom dijelu rada napravljen je kratak sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku o svemu onome o što je predstavljeno kroz rad.

2. TURIZAM I PRIVLAČNI FAKTORI TURISTIČKE DESTINACIJE

2.1. Definicija turizma

"Turizam u najširem smislu možemo razumijeti kao skup raznolikih individualnih iskustava o odnosima koji nastaju povodom zadovoljavanja čovjekovih potreba, koje uobičajamo zvati turističkima."²

Turizam je relativno kratkog perioda i u početku se turizam izjednačavao sa masovnim turizmom. Vremenom su turisti nastojali izbjeći klasični masovni turizam, te putovati u drugačijem okruženju, zbog nekih novih motiva, pa dolazi do potrebe za podjelom klasičnog turizma na podvrste ili podoblike turizma. Tako danas razlikujemo mnogo različitih vrsta

² Dulčić, A., Turizam-načela razvoja i praksa, Ekonomski fakultet Split i Institut za turizam u Zagrebu, 1991., str. 27.

turizma od kojih se mogu posebno izdvojiti: Ekološki, ruralni, gradski, nautički, zdravstveni, vjerski, gastronomski, pustolovni, elitni, masovni, poslovni i kulturni turizam.

2.2. Kulturni turizam

Kulturni turizam u sebi sadržava dva pojma: kulturu i turizam. Naizgled, ova dva pojma se mogu veoma lako povezati. Jasno je da kultura, običaji i kulturna baština itekako pridonose atraktivnosti pojedine turističke destinacije, pa su naravno, vrlo često i uvijet odabira turističke destinacije.

Jedna od najprihvaćenijih definicija kulturnog turizma koja se pronalazi u literaturi jest slijedeća: "Kulturni turizam označava kretanje ljudi koje je uzrokovano kulturnim atrakcijama izvan njihovog uobičajenog mjesta stanovanja, s namjerom sakupljanja novih informacija i iskustava kako bi zadovoljili svoje kulturne potrebe."³

Kulturni se turizam često razvija iz političkih i gospodarskih razloga koji nemaju puno veze s lokalnim stanovništvom i očuvanjem kulturnog nasljeđa. Međutim, kulturni turizam može biti rješenje za produženje sezone i ublažavanje sezonske koncentracije.⁴

Kulturni turizam može doprinositi zaštiti kulturnih tradicija kao i obogaćivanju kvalitete života u urbanim i ruralnim prostorima. Isto tako pozitivni učinci kulture su i ti da uvjetuje nastanak i stalno pospješuje razvoj turizma, pridodaje turizmu posebnu društvenu vrijednost te utječe na povećanje gospodarskih učinaka turizma.⁵

2.3. Privlačni faktori turističke destinacije

Skupina faktora koji u najvećoj mjeri utječu na stupanj konkurentnosti turističke destinacije jesu privlačni faktori turističke destinacije. Činjenica je da turisti ne žele dolaziti u destinaciju ukoliko im destinacija nema što za ponuditi, odnosno ukoliko destinacija ne sadržava turističke atrakcije. Privlačni faktori ili faktori ponude, odnosno 'pull' faktori mogu biti:

³ Richards, Greg (1999) : European Cultural Tourism: Patterns and Prospects. U: Planning Cultural Tourism in Europe ;Dodd, Diane i Van Hemel, Annemoon, ur.; Amsterdam, Boekman Foundation/Ministry of Education, Culture and Science, str. 16-32).

⁴ Vreg, F., (2002), Europska kultura i turističko komuniciranje, Media, cultureandpublicrelations, str. 6.

⁵ Geić S., (2011), Menadžment selektivnih oblika turizma, Informatologia, 44(1), Split, str. 310

- Prirodni(atraktivni) faktori: reljef, klima, hidrografski resursi(more, rijeke, jezera, mineralni i termalni izvori), biljni pokrov i životinjski svijet(flora i fauna).
- Društveni faktori: Kulturno povijesna baština, kulturne ustanove i događanja.

U kulturno povijesnu baštinu mogu se svrstati: Ostaci iz prapovijesnog razdoblja, antički spomenici, srednjovjekovni spomenici i sl.

U kulturne ustanove mogu se svrstati: Muzeji, galerije, zbirke, arhivi, kazališta, koncertne dvorane, obrazovne ustanove, festivali, folklorne priredbe, karnevali, sportska događanja, gospodarske priredbe i razne izložbe.

3. OTOK KORČULA KAO TURISTIČKA DESTINACIJA

3.1. Općenito o otoku Korčuli

Otok Korčula pripada Dubrovačko-neretvanskoj županiji, ima površinu od 279,03 km². Drugi je otok u Hrvatskoj po broju stanovnika, nakon Krka, a broji oko 16.000 stanovnika. To je šesti najveći Jadranski otok. Klima je mediteranska (blaga), a otok je prekriven mediteranskom florom, ponegdje i šumom borova. Izgrađen je na dolomitima, tj. vapnencu. Jedno od najrazvijenijih polja je Blatsko polje koje je ujedno najveće. Popisi stanovništva pokazuju da se broj stanovnika neprestano smanjuje tijekom zadnjih desetljeća. Otok je bio naseljen još u pretpovijesti. Najstariji nalazi su starijeg kamenog doba, u Veloj spili, u Veloj Luci. Tri najveća mjesta na Korčuli su glavni grad Korčula, mjesto Blato u unutrašnjosti, te mjesto Vela Luka na zapadu otoka. Ostala mjesta i naselja su Smokvica, Lumbarda, Pupnat, Račišće, Žrnovo i Čara.⁶

Mjesto Blato

Blato je mediteranski gradić i jedno od najstarijih naselja na otoku Korčuli, smješteno po sredini zapadnog dijela nedaleko od istoimenog krškog polja. Po tom polju koje je poplavljavalo naselje je i dobilo ime. Na području Općine dominiraju velika obrađena polja, a padine okolnih brda i brežuljaka zasađene su maslinom i vinovom lozom. Najgori period u povijesti Blata dogodio se između dva svjetska rata, kada filoksera napada vinograde, te oni

⁶ Izvor: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Kor%C4%8Dula>

masovno propadaju. Nastaje velika ekonomska kriza i Blato se suočava s masovnim egzodusom iseljavanja. Tada šesto mjesto po veličini u Dalmaciji (1910. godine Blato brojilo je 7107 stanovnika) doživljava veliko iseljavanje u 3 navrata tijekom 1924. i 1925. godine kada Blato ostaje otprilike bez 890 stanovnika. I kasnije, cijele obitelji iseljavaju u prekoceanske zemlje Južne Amerike i Australiju. Industrija je najvažnija gospodarska grana u Blatu, a turizam i usluge polako postaju sve značajnije gospodarske djelatnosti. Ustvari, privatni apartmani/kuće za odmor i apartmansko naselje na Prižbi, pansion i privatni smještaj u Prigradici i drugim blatskim uvalama daju novi zamah gospodarstvu Blata. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, u mjestu Blatu obitava 3593 stanovnika.⁷

Mjesto Vela Luka

Vela Luka se nalazi na zapadnom dijelu otoka Korčule, jednom od najboljih sidrišta na istočnoj obali Jadrana. U široj okolici su slikoviti otočići, duboke uvale, strmo odsječene hridi i plodne pitome zaravni, što ovaj kraj čini mjestom pogodnim za život, i mogućnost odmora. Danas je Vela Luka miran mediteranski gradić, okrenut tradicionalnoj poljoprivredi, ribarstvu i turizmu. Ljepota krajolika i neiskvarena priroda pogodne su za turizam. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Veloj Luci obitava 4,137 stanovnika.⁸

Grad Korčula

Na sjeveroistočnom dijelu otoka nalazi se grad Korčula. Niz povijesnih činjenica čini Korčulu povijesno važnim gradom Republike Hrvatske. Korčula je građena srednjevjekovnim načinom gradnje urbanih sredina. Prema vanjskim zidinama spuštaju se uske ulice stvarajući tako tlocrt 'riblje kosti' po kojoj je Korčula specifična. Zahvaljujući takvom načinu izgradnje, ulice starog grada su osunčane u ujutro i uvečer, a vjetar struji ulicama grada, pa ne dolazi do velikih vrućina. Najljepši primjeri korčulanske stambene arhitekture nastali su u 15. i 16. st. u karakterističnom gotičko–renesansnom stilu. Znamenita svjetska ličnost čije se ime vezuje uz Korčulu je poznati svjetski trgovac i putnik Marko Polo. Prema popisu stanovništva iz 2011,

⁷ Izvor: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Blato>

⁸ Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Vela_Luka

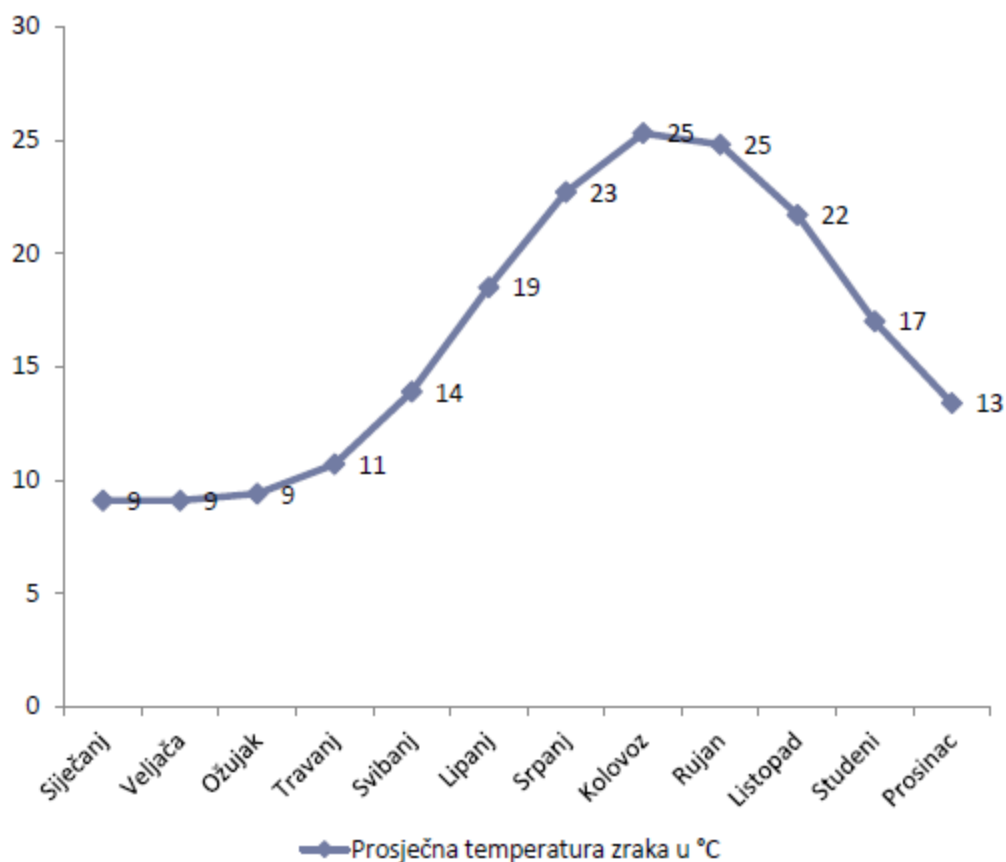
iz stranica državnog zavoda za statistiku, u gradu Korčuli živi 2.856, a s pripadajućim naseljima 5.663 stanovnika. U Korčuli se nalazi Marina sa oko 200-tinjak vezova.

3.2. Preduvjeti za razvoj turizma na otoku Korčuli

Otok Korčula ima izvrsne preduvjete za ostvarivanje turizma među kojima se posebno ističu prosječna temperatura zraka i prosječna temperatura mora.

Broj sunčanih sati na Korčuli je 2.671 sat godišnje, prema čemu se može zaključiti da je Korčula jaka konkurencija otoku Hvaru, koji sa prosječnih 2726 sunčanih sati godišnje posjeduje titulu najsunčanijeg otoka na Jadranu. Prosječne temperature u siječnju se kreću oko 8°C, a srpanjske oko 27°C. Na Korčuli su relativno male godišnje i dnevne amplitude što pridonosi razvoju turizma i poljoprivrede.

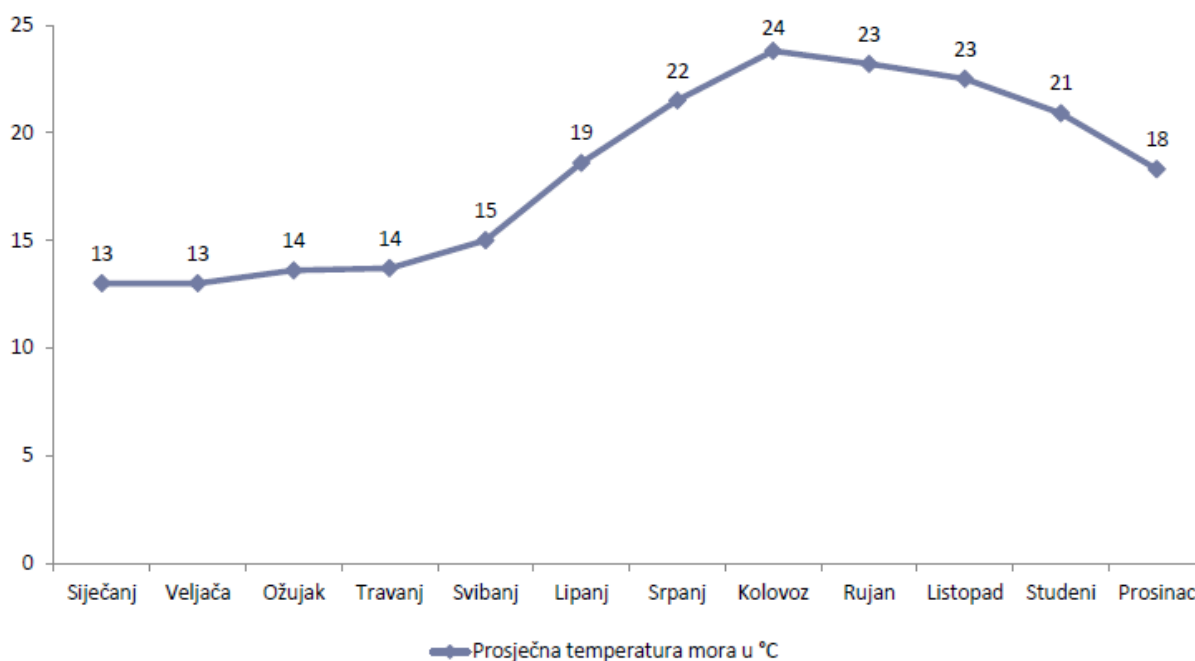
Grafikon 1: Prosječne mjesečne temperature zraka u °C na otoku Korčuli

Izvor: D. Kalogjera, Grad Korčula, 2006.

Također, prosječna temperatura mora veoma pogoduje razvoju turizma. Naime, prosječne siječanjske temperature mora kreću se oko 13°C, a prosječne temperature mora u kolovozu kreću se oko 24°C.

Grafikon 2: Prosječne mjesečne temperature mora u °C na otoku Korčuli

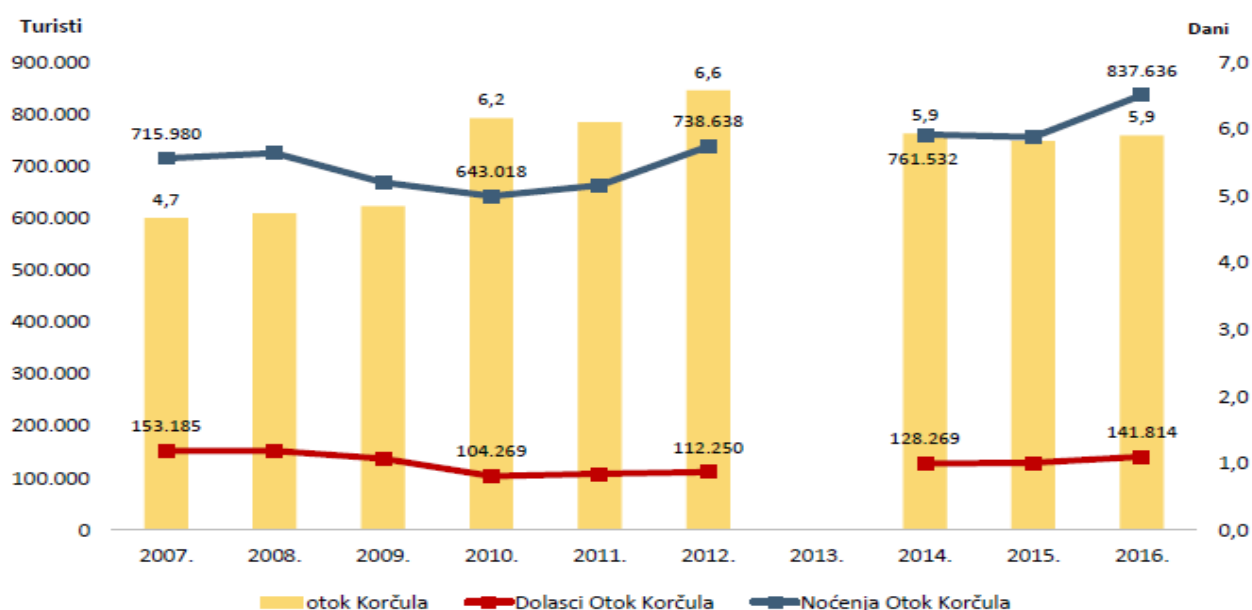

Izvor: D. Kalogjera: Grad Korčula, 2006.

3.3. Dolasci, noćenja i boravak na otoku Korčuli

Prema podacima iz Državnog zavoda za statistiku, može se uočiti da sezone na Korčuli, prema broju dolazaka i noćenjima, iz godine u godinu postaju sve uspješnije. Iako je postojao pad sezone od 2008. Do 2010. godine, već u 2011 kreće kvalitetan rast sezone, a 2016. godine je ostvareno značajnih 141.814 dolazaka, te 837.636 noćenja.

Grafikon 3: Dolasci, noćenja i boravak na otoku Korčuli

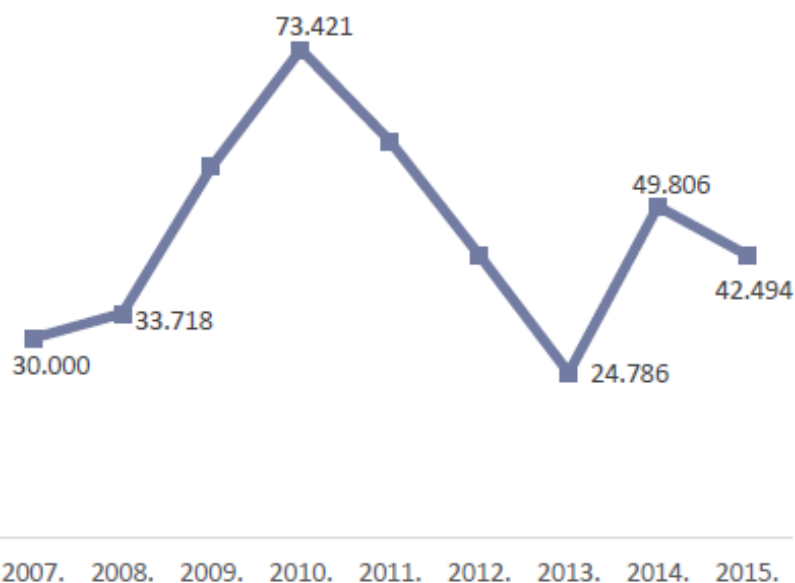
Izvor: www.dzs.hr

3.4. Cruising putovanja

Otok Korčula je također postala poznata destinacija za kružna (cruising) putovanja. Kruzeri tijekom kružnih putovanja najčešće posjećuju Dubrovnik, Split i Korčulu. Sezone cruisinga na otoku Korčuli variraju iz godine u godinu prema uspješnosti, iako se u ovom segmentu uspješnost veoma teško može precizirati. Naime, u Korčuli je slučaj gostiju sa kružnih putovanja sličan kao u Dubrovniku. Turisti sa kruzera većinom kreću u obilazak i razgledavanje starog grada a zatim se vraćaju na brod, te u konačnici ne donose veliki profit restoranima, barovima i gradu. Rekordna sezona je 2010. kada je Korčulu posjetilo 73.421

turista sa kružnog putovanja. Usporedbe radi, u 2015. Korčulu je posjetilo 42.494 turista sa kružnih putovanja.

Grafikon 4: Putnici na kruzerima u Korčuli

Izvor: Izvještaj o rezultatima turizma DNŽ za 2015.

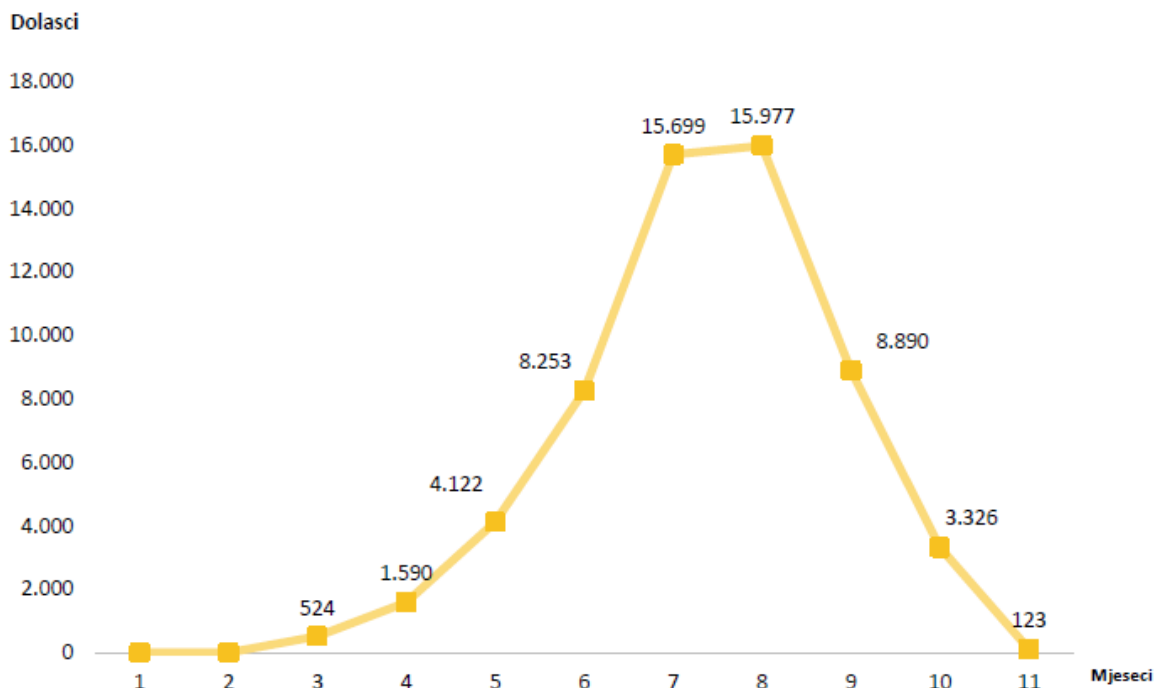
3.5. Sezonalnost u gradu Korčuli 2016.

"Sezonalnost u turizmu predstavlja privremenu neravnotežu u turističkoj aktivnosti koja se manifestira kroz broj posjetitelja, njihovu potrošnju, promet na autocestama i drugim oblicima prijevoza ta kroz zaposlenost i stupanj posjećenosti atrakcija."⁹

⁹ Butler, R. W., Mao, B.(1997): Seasonality in Tourism: Problems and Measurement, U: Murphy P. (Urednik),

Problem koji vlada na otoku Korčuli već dugi niz godina, u sferi turizma, je iznimno izražena sezonalnost; prevelik broj turističkih dolazaka u sedmom i osmom mjesecu u odnosu na predsezonu(peti i šesti mjesec) i postsezonu(deveti i deseti mjesec), te na ostatak godine. Osnovni problemi koje uzrokuje sezonalnost su rast dodatnih troškova privatnog i javnog sektora, prekomjerno trošenje turističkih resursa, promjenjivost razine zaposlenosti i zagađivanje okoline. Lokalni stanovnici, hoteli i privatni iznajmljivači iz godine u godinu trude se produljiti sezonu. U 2016. sedmi mjesec je brojio 15.699, a osmi 15.977 dolazaka u gradu Korčuli. Šesti i deveti mjesec broje skoro upola manje dolazaka; tako šesti mjesec broji 8.253, a deveti 8.890 dolazaka, te se zaključuje da iako se predsezona i postsezona na Korčuli iz godine u godinu produljuju, odnosno sve više turista ovaj otok posjećuje u šestom i devetom mjesecu, sezonalnost je ipak još uvijek na previsokoj razini.

Grafikon 5: Sezonalnost u gradu Korčuli

Izvor: www.dzs.hr

3.6. Profil turista na otoku Korčuli

U anketi koju je provela TZO grada Korčule otkriveno je da ovaj otok najčešće posjećuju mlade obitelji sa djecom i stranci više kupovne moći koji u većini slučajeva dolaze na preporuku prijatelja ili rodbine. U predsezoni i podsezoni najčešće dolaze turisti 'treće dobi', u duljini boravka od 4-6 dana, a svrha putovanja im je najčešće razgledavanje kulturne baštine otoka. Hotelski gosti u prosjeku troše oko 60-80 eura dnevno, a najzahvalniji gosti su većinom nautičari, koji stvaraju najveći profit otoku Korčuli.

A prema podacima iz hotela Lešić Dimitri, trenutno jedinog hotela sa 5 zvjezdica na otoku Korčuli, zaključuje se da su gosti koji dolaze u ovaj hotel uglavnom raznoliki gosti visoke platežne moći. U hotel dolazi čak 98% stranih gostiju od kojih je velika većina Amerikanaca (čak 70%). Gosti su uglavnom stariji od 40 godina, a velika većina ih dolazi sa djecom. Prosječni boravak traje tri dana, a među gostima je velik broj biciklista i avanturista. No uzevši u obzir da ovaj hotel sadrži samo 26 kreveta, jasno je da ovo nije konačna slika turista koji dolaze na Korčulu.

Da sezona postaje uspješnija iz godine u godinu pokazuju i podaci sustava eVisitor za mjesto Blato. Ove godine u mjesecu Srpnju je ostvareno 7576 dolazaka, te 67311 noćenja, što pokazuje rast dolazaka i noćenja za čak 8% u odnosu na mjesec Srpanj 2016 godine. Top strana tržišta u mjesecu srpnju za općinu Blato su: Slovenija, Poljska, Njemačka, Češka, Mađarska, Austrija te domaći gosti.

4. ANALIZA MOGUĆNOSTI RAZVOJA TURIZMA NA OTOKU KORČULI S NAGLASKOM NA KULTURNU BAŠTINU

4.1. Definicija kulturne baštine

"Kulturna baština, materijalna i nematerijalna, zajedničko je bogatstvo čovječanstva u svojoj raznolikosti i posebnosti, a njena zaštita jedan je od važnih čimbenika za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta. Ministarstvo kulture Republike Hrvatske razvija mehanizme i uspostavlja mjere zaštite kulturne baštine s ciljem osiguranja njene održivosti što podrazumijeva identificiranje, dokumentiranje,

istraživanje, održavanje, zaštitu, korištenje kao i promicanje njenih vrijednosti. Kulturnu baštinu čine pokretna i nepokretna kulturna dobra od umjetničkoga, povijesnoga, paleontološkoga, arheološkoga, antropološkoga i znanstvenog značenja. Arheološka nalazišta i arheološke zone, krajolici i njihovi dijelovi koji svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru. Nematerijalni oblici kulturne baštine i pojave čovjekova duhovnog stvaralaštva u prošlosti kao i dokumentacija i bibliografska baština i zgrade, odnosno prostori u kojima se trajno čuvaju ili izlažu kulturna dobra i dokumentacija o njima."¹⁰

4.2. Materijalna kulturna baština

Fizička, opipljiva ili "materijalna kulturna baština" (nepokretna kulturna baština) uključuje građevine i povijesne lokalitete, spomenike, artefakte i dr. što se smatra vrijednim očuvanja za budućnost. U to su uključeni predmeti značajni za arheologiju, arhitekturu, znanost ili tehnologiju specifične kulture.¹¹

Članak 7. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara u nepokretna kulturna dobra ubraja:¹²

- Kulturno – povijesne cjeline (spomeničke cjeline),
- Pojedinačne građevine i njihove dijelove,
- Arheološke lokalitete (nalazišta i zone),
- Grad, selo, naselje ili njegov dio,
- Građevina ili njezini dijelovi te građevina s okolišem,
- Elementi povijesne opreme naselja,
- Područje mjesto spomenik i obilježje u vezi s povijesnim događajem,
- Područje i mjeste s etnološkim i toponimskim sadržajima,
- Krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture,

¹⁰ Mirna Sabljak – Temeljna pravna regulativa za zaštićenu kulturnu baštinu RH „Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

¹¹ https://hr.wikipedia.org/wiki/Kulturna_ba%C5%A1tina

¹² Članak 7. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 66/99, 151/03, 87/09, 88/10, 61/11)

- Vrtovi perivoji i parkovi,
- Tehnički objekti s uređajima i drugi slični objekti

4.3. Nematerijalna kulturna baština

Pojam nematerijalna kulturna baština obuhvaća: prakse, predstave, izrazi, znanje, vještine, kao i instrumente, predmete, ruketvorine i kulturne prostori koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i, u nekim slučajevima pojedinci, prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz generacije u generaciju, zajednice i skupine stalno iznova stvaraju kao reakciju na svoje okruženje, svoje uzajamno djelovanje s prirodom i svoju povijest. Ona im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštovanje za kulturnu raznolikost i ljudsku kreativnost.¹³

Sukladno članku 9. hrvatskog Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, nematerijalna kulturna dobra mogu biti razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva što se prenose predajom ili na drugi način, a osobito:¹⁴

- jezik, dijalekti, govori i toponimika, te usmena književnost svih vrsta,
- folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja,
- tradicijska umijeća i obrti,
- druge tradicionalne pučke vrednote.

4.4. Kulturne atrakcije

Područja i privlačnosti za koje se smatra da mogu postati turističke privlačnosti i motivi u kulturnom turizmu su:¹⁵

¹³ Republika Hrvatska Ministarstvo Kulture <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3639>

¹⁴ članak 9. hrvatskog Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, NN 151/03; NN 157/03)

- arheološka područja i
- arhitektura (ruševine, poznati objekti, čitavi gradovi)
- muzeji, umjetnost, skulpture, zanati, galerije, festivali, razni događaji,
- glazba i ples (klasični, folklor i suvremeni),
- drama, kazalište, filmovi,
- jezične i književne studije (ture i događaji),
- vjerska slavlja, hodočašća,
- cjelokupna (narodna i primitivna) kultura i supkultura.

Sve kulturne atrakcije se mogu klasificirati u skupine, kao što je prikazano u sljedećoj tablici:

Tablica 1: Prikaz kategorizacije i klasifikacije kulturno-turističkih resursa

Kulturno-povijesna baština	<ul style="list-style-type: none"> • Pokretni spomenici (slike, skulpture, crkveni namještaj i riznice, proizvodi umjetničkog obrta, etnografska, arhivska i bibliotečna građa.) • Nepokretni spomenici (arheološka nalazišta, spomeničke cjeline, memorijalna područja i građevine, pojedinačne sakralne građevine, pojedinačne svjetovne zgrade i građevine, vrtna arhitektura.)
Kultura života i rada	<ul style="list-style-type: none"> • Folklor (ples, glazba, običaji, legende.) • Rukotvorstvo • Tradicijsko građenje i uređenje vrtova(ruralna arhitektura, tradicijski vrtovi.) • Tradicijski obrti

¹⁵ Richards, G., (1996), Introduction: Culture and Tourism in Europe; Greg Richards (ed) Culture Tourism in Europe, CAB International, str. 5-6

	<ul style="list-style-type: none"> • Suvremena kulturna produkcija
Znamenite osobe i povijesni događaji	<ul style="list-style-type: none"> • Osobe (umjetnici, znanstvenici, sveci, vojskovođe.) • Obitelji (vladarske, plemićke, ugledne.) • Društva (crkveni i viteški redovi, udruge, klubovi.) • Povijesni događaji (bitke i ratovi, krunidbe i sabori, promjene vlasti.)
Manifestacije	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturne (igre, festivali, smotre, izložbe, likovne kolonije, skupovi, zabavni programi.) • Vjerske (posjeti crkvenih poglavara, hodočašća, proštenja.)
Kulturne i vjerske ustanove	<ul style="list-style-type: none"> • Muzeji (zavičajni, gradski, regionalni, arheološki, povijesni, etnografski, prirodoslovni, crkveni, biografski, komemorativni, specijalizirani, arheološki parkovi.) • Galerije (slika, skulptura.) • Izložbeni prostori • Kazališta (opera, narodno, dramsko, komedija, varijete, kabaret, specijalizirana, npr. dječja, lutkarska i sl.) • Koncertne dvorane • Svetišta i prošteništa (marijanska, ostala.) • Samostani
Turističke staze, putovi i ceste	<ul style="list-style-type: none"> • Hodanje (poučne staze, tematski putovi.) • Za motorna vozila (panoramske ceste, vinske ceste, kulturni putovi.)

Izvor: Kušen, E. (2002), Turistička atrakcijska osnova, Institut za turizam, Zagreb, str. 46

4.5. Temeljna pravna regulativa za zaštićenu kulturnu baštinu u RH

Briga o kulturnoj baštini Republike Hrvatske provodi se putem Uprave za

zaštitu i očuvanje kulturne baštine kao jedne od 4 uprave Ministarstva kulture.

Uprava se sastoji od dva sektora:¹⁶

- Sektor za zaštitu kulturne baštine
 - Služba za nepokretnu kulturnu baštinu
 - Služba za pokretnu, etnografsku i nematerijalnu kulturnu baštinu
 - Služba za dokumentaciju, registar i promociju kulturne baštine

- Sektor za konzervatorske odjele i inspekciju
 - Služba za inspekcijske poslove zaštite kulturne baštine
 - 19 Konzervatorskih odjela

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara propisuje:¹⁷

- vrste kulturnih dobara
- uspostavljanje zaštite nad kulturnim dobrom
- obveze i prava vlasnika kulturnoga dobra
- mjere zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- poslove na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i inspekcijske poslove
- financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- djelokrug rada Vijeća za kulturna dobra

4.6. Kulturna baština otoka Korčule

Burna prošlost otoka Korčule svakako je ostavila trag na otoku koji se ističe svojom bogatom kulturno povijesnom baštinom, koja je posebno vidljiva u staroj gradskoj jezgri.

Prvi tragovi povijesti otoka Korčule potječu još iz doba neolita, kada su ljudi svoje prebivalište pronalazili u špiljama u Veloj Luci. Poznato je da su prvi poznati stanovnici bili Iliri, a potom su ih zamijenili stari Grci. Prije dolaska Hrvata na otok u 8. stoljeću, na Korčuli su stanovali i stari Rimljani, te se zbog njih tragovi romanizacije osjećaju po cijelom otoku.

¹⁶ Mirna Sabljak – Temeljna pravna regulativa za zaštićenu kulturnu baštinu RH „Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara

¹⁷ Narodne novine 69/99, NN 151/03; NN 157/03 Ispravak, NN 87/09, NN 88/10, NN 61/11 , NN 25/12, NN 136/12 , NN157/13, NN 152/14)

Otokom je dugo vladala Venecija, a kraće Francuzi i Englezi, nakon kojih Korčula postaje dio Austro-Ugarske. Svi oni ostavili su traga u kulturi i arhitekturi otoka.

Kulturna baština grada Korčule

Grad Korčula obuhvaća 5 naselja - Korčula, Račišće, Žrnovo, Čara i Pupnat.

Najznamenitija kulturna vrijednost otoka je definitivno zaštićena stara gradska jezgra koja je 2007. godine prijavljena za ulazak na listu svjetske kulturne baštine UNESCO. Unutar nje nastale su raskošne kuće, palače, crkve, balkoni i grbovi korčulanskih plemića. Najvrijedniji spomenici kulture u starom gradu su katedrala sv. Marka, gotičko-renesansna građevina građena kroz cijelo 14 i 15 stoljeće, palača Arneri sa renesansnim dvorištem, Crkva i bratoviština Svih Svetih, Opatski dvor, Gradska vijećnica, Samostan s crkvom Sv. Nikole, Velika i Mala kneževa kula, Arheološko nalazište Jakasova špilja, arheološko nalazište Majsan, Kula Revelin, Kula Morska vrata, Crkva sv. Antuna, palača Gabrielis iz 16. Stoljeća koja je danas pretvorena u gradski muzej. U tom muzeju nalaze se brojni vrijedni ostaci kulturne baštine kao što su dokumenti ostavštine plemićkih obitelji, brončani kipovi Frana Kršinića, odljev 'lumbardske psefizme' iz 3. Stoljeća pr. Kr. i drugo. Jedno od najznačajnijih umjetničkih djela je i djelo slikara Blaža Jurjeva Trogiranina-poliptih 'Bogorodica s djetetom i svecima'. U središtu starog grada nalazi se i kuća koja je pripadala obitelji Polo, i za koju se vjeruje da je u njoj rođen poznati svjetski putnik i trgovac Marko Polo. Od bitnih dokumenata potrebno je spomenuti statut otoka Korčule. To je jedan od najstarijih pravnih dokumenata u Europi. Nastao je u 1214. godine a prema njegovim pravilima regulirao se život u gradu i na otoku.

Arhitektura starog grada Korčule (urbane cjeline grada Korčule, dvori, palače, zidine, sakralni objekti i sl.), arheološka nalazišta, te nematerijalna baština (folklor, muzeji, galerije i sl.) čine ovaj grad izvrsnom kulturno-povjesnom turističkom atrakcijom.

Osim stare gradske jezgre, na listu nematerijalne svjetske kulturne baštine UNESCO prijavljena je i poznata viteška igra Moreška. Moreška je bojni ples s mačevima koji je nastao u 13. stoljeću na mediteranu. Pretpostavlja se da je kroz 16. Stoljeće stigla na Korčulu iz Španjolske. S vremenom je moreška nestala sa mediterana i tako je grad Korčula postao jedino mjesto na svijetu gdje se ova viteška igra održava. Korčulansku vitešku igru karakterizira kratka dramska radnja. Moro, sin crnog arapskog cara Otmanovića otima bijelom kralju Osmanu zaručnicu - bulu. Dolazi do borbe između dvije vojske, te na kraju

moro u porazu, vraća natrag bulu bijelom kralju. Moreška se izvodi uz muzičku pratnju te je kroz povijest komponirano nekoliko različitih muzika za Morešku. Ovaj ples je postao simbol grada Korčule. Korčulani je plešu punih 400 godina i kroz njenu izvedbu upoznaju turiste iz raznih dijelova svijeta sa svojom kulturom.

Od kulturne baštine ostalih mjesta koje administrativno pripadaju gradu Korčuli vrijedi spomenuti: Crkvu sv. Roka i vitešku igru 'Moštra' iz mjesta Žrnovo, autohtone kućice i viteški ples s mačevima 'Kumpanjija' iz mjesta pupnat, Račiški tanac iz mjesta Račišće te proizvodnju autohtonog vrhunskog bijelog vina Pošipa iz mjesta Čara. Pošip je prvo hrvatsko bijelo vino koje je zaštićeno 1967. godine, a najbolje uspjeva upravo u predjelima Čare, gdje daje vrhunsku kvalitetu.

Slika 1: Grad Korčula

Izvor: Internet

Kulturna baština mjesta Blato

Općina Blato bogata je brojnim zaštićenim kulturnim dobrima, od kojih se posebno ističu spomenici graditeljstva, crkve i stare kuće, brojni kašteli, arheološko nalazište Kopila s ostacima helenističke nekropole, arheološko nalazište s ostacima ville rustice, te ruralno-urbana cjelina Loža.

Blato se posebno diči dvjema ženama. Prva je Sveta Vincenca- kršćanska svetica koja je živjela u 3. stoljeću u Rimu, a 1795. njeno je tijelo uz veliku procesiju preneseno u Blato. Tijelo svetice se nalazi se u župnoj crkvi Svih Svetih i ona se slavi kao zaštitnica mjesta. Druga žena kojom se Blato ponosi je Blažena Marija Propetog Isusa Petković rodnom iz Blata

na Korčuli. Papa Ivan Pavao II. proglasio ju je blaženom 6. lipnja 2003. u Dubrovniku, prilikom trećeg posjeta Hrvatskoj. Posmrtni ostaci Blaženice također se nalaze u mjestu Blatu, u Svetištu blažene Marije Propetog Isusa Petković, u 'Kući matici' družbe

Kćeri Milosrđa sv. Franje. U ovom samostanu bl. Marija Propetog utemeljila je istoimenu Družbu te je počela svoj redovnički život i djelovanje. Uzevši u obzir da Blato, kao relativno malo mjesto ima i sveticu i blaženicu, ali i preko 20 crkvi, može se zaključiti da je ovo mjesto idealno i za razvoj vjerskog turizma.

Od nematerijalne kulturne baštine mjesta Blata, svakako je potrebno izdvojiti vitešku igru 'Kumpanjija'. Mačevalački ples Kumpanjija ili "ples od boja" prenosi tradiciju narodne vojske koja je u svakom trenutku mogla stupiti u obranu otoka. Tradicionalni glavni nastup Kumpanjije je na Dan Općine Blato i blagdan sv. Vincence 28. Travnja. Viteško udruženje 'Kumpanjija' utemeljeno je 1927. godine. Cilj udruženja je sakupljanje, očuvanje i njegovanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine mjesta Blata među kojima su nošnje, plesovi, pjesme i običaji.

Kumpanjija u Blatu nije jedina na otoku. Sa kumpanjijom se diče i mjesta Vela luka, Smokvica i Pupnat. No, Kumpanjija u Blatu je ipak daleko više prepoznata u Hrvatskoj i u svijetu, a i starija je, što dokazuje zapis o blaskoj Kumpanjiji u gore spomenutom korčulanskom statutu iz 1214. godine.

Od ostalih vrijednosti u Blatu svakako treba spomenuti aleju lipa 'Zlinje' po kojoj je mjesto Blato prepoznatljivo. To je drvored lipa dug jedan kilometar i proteže se cijelom glavnom ulicom. To je drugi najduži drvored lipa u Europi; na prvom je mjestu čuveni berlinski Unter den Linden.

Na području mjesta Blata postoje i specifični suhozidi ili 'meje'. To su zidići građeni od kamena. Njihova svrha je bila zadržavanje male količine obradive zemlje, da ih nebi odnjeli vjetar ili kiša. Procjenjuje se da njihova ukupna duljina prelazi duljinu opsega Zemlje i iznosi približno 60000 kilometara.

Etno zbirka 'Barilo' sadrži veliku zbirku tradicionalnih nošnji, kuhinjskih pribora, poljoprivrednih alata i ostalih predmeta koje su stari Blaćani i ostali otočani upotrebljavali u svakodnevnom životu. Etno kuća Barilo čuva etnografsku zbirku marljivo skupljanu godinama i jedinstvena je u Blatu i na otoku.

Slika 2: Blatska plokata i Crkva Svih Svetih

Izvor: Internet

Kulturna baština mjesta Vela Luka

Najveća kulturna znamenitost Vele Luke, a i jedno od najvećih kulturnih znamenitosti na otoku Korčuli je Vela spila u Veloj Luci. Najstariji ostaci koji su pronađeni u ovoj špilji stari su otprilike 20.000 godina. U dnu špilje pronađeni su mnogobrojne keramičke i kamene izrađevine, ognjišta te nekoliko ljudskih ukopa, a detaljne analize ukazale su na to da su ljudi upotrebljavali ovu špilju kao boravište još u kamenom dobu u paleolitiku.

Od ostale materijalne i nematerijalne baštine Vele Luke vrijedi izdvojiti crkvu Sv. Josipa iz 19. stoljeća, brojne muzeje i galerije te velolušku 'Kumpanjiju'.

Slika 3: Vela Spila u Veloj Luci

Izvor: Internet

Najznamenitija kulturna baština otoka Korčule prikazana je u tablici, te je ocijenjena prema iskorištenosti u turističke svrhe (1-minimalno iskorištena, 5-maksimalno iskorištena).

Tablica 2: Kulturna baština otoka Korčule ocijenjena prema sadašnjoj iskorištenosti u turističke svrhe

Kulturna baština	Trenutna iskorištenost
Stara jezgra grada Korčule	4
Katedrala Sv. Marka	3
Palača Arneri	3
Velika i mala kneževa kula	2
Arheološka nalazišta Jakasova	2
Špilja i Majsan	
Kule Revelin i Morska vrata	2
Palača Gabrielis	5

Kuća Marka Pola	4
Moreška	4
Gradska vijećnica	3
Proizvodnja vina Pošip	3
Kumpanjije na otoku	3
Crkva Svih Svetih u mjestu Blatu sa tijelom svetice	2
Svetište u mjestu Blatu sa posmrtnim ostacima blaženice	2
Vela spila	2

Izvor: Izrada autora

4.7. Nedostaci kulturnog turizma na otoku Korčuli

Generalni problem u razvoju cijeloukupnog turizma na otoku Korčuli je taj što se od početka razvoja turizma na Korčuli, turizam bazirao na klasični 3s model turizma (sea, sand and sun; odnosno more, plaže i sunce). Na Korčuli se već desetljećima razvija kupališni turizam, a kulturne znamenitosti i atrakcije samo su u ponudi turistima koji dolaze na odmor, pa veliki dio turista koji dolaze na ovaj otok, ne obraće pažnju na bogatu kulturnu baštinu koja se nudi. Veliki problem, koji općenito priječi razvoju turizma na Korčuli je loša prometna povezanost. Većina gostiju koji dolaze na Korčulu kao glavni nedostatak ističe lošu lokaciju, preduga putovanja do konačnog odredišta, te preskupe cijene trajektnih i katamaranskih linija. Ipak, ove godine Europska komisija dodjelila je 357 milijuna eura bespovratnih sredstava za izgradnju pelješkog mosta. Pelješki most će uvelike olakšati put, smanjiti gužve koje se stvaraju zbog prelaska granice, a vjerojatno će i Jadrolinija biti prisiljena smanjiti cijene karata zbog konkurencije.

Veliki nedostatak je i taj što otok Korčula zapravo i nema prepoznatljivi kulturno-turistički proizvod, koji će biti prepoznatljiv od strane ostalih država u Europi i svijetu, i koji će privući turiste u posjet ovom gradu i otoku.

Nadalje, svijest lokalnih ljudi o kulturnoj baštini koju ovaj otok posjeduje veoma je slaba. Stanovnici, privatni iznajmljivači i vlasnici hotela u velikoj mjeri usredotočeni su na klasični

kupališni turizam, pa se kulturna baština ne shvaća kao turistički resurs, i zanemaruje se razvoj još jednog oblika turizma-kulturnog turizma i svih onih prednosti koje on donosi.

Posljednji nedostatak je loša, odnosno nedovoljna promidžba otoka i grada Korčule. Uzevši u obzir da poznati svjetski i turistički časopisi (The New York Times, The Guardian, National Geographic Traveler, Travel & Leisure, Horzu, In Viaggio, Intimita, Conde Nast Traveller i Forbes) redovito Korčulu uvrštavaju u top turističke destinacije, privatni iznajmljivači i vlasnici hotela još uvijek nisu zadovoljni brojem turističkih dolazaka na otok. Atraktivnost grada i sličnost sa jednim od najljepšim, svjetski prepoznatim, gradom-Dubrovnikom, trebali bi Korčuli, uz pomoć izvrsne promocije, omogućiti status jedne od najpoželjnijih turističkih destinacija na jadranskoj obali. Svi ovi nedostaci rezultiraju time da se kulturni turizam na otoku Korčuli razvija kao sekundarna turistička atrakcija.

4.8. Potencijali razvoja turizma otoka Korčule s naglaskom na kulturnu baštinu

Resursi u turizmu obuhvaćaju prirodna i društvena dobra koja se mogu gospodarski valorizirati, odnosno privedi korisnoj svrsi u turizmu nekog područja. Stoga stručnjaci i znanstvenici turističke resurse, s obzirom na njihova obilježja i na svojstvo privlačenja privremenih posjetitelja (primarno turista), nazivaju i turističkim atrakcijama. Potrebno je naime, upozoriti da svaki turistički resurs ne mora biti turistička atrakcija, ali je svaka turistička atrakcija turistički resurs, jer nemaju svi resursi sposobnost ili ne mogu (jer su nedostupni ili nepoznati) privući turiste ili posjetitelje. S druge strane treba naglasiti da su turističke atrakcije (kad se kao takve prepoznaju) glavni resurs na kojem se razvija turizam.¹⁸

Kulturu se danas shvaća kao način života određenog područja. Sve je manje turista kojima bi potpuno nezanimljiva bila lokalna hrana, tradicije i događanja u mjestu kojeg posjećuju. Dakle, s obzirom na činjenicu da se sve veći broj turista zanima za kulturu shvaćenu kao način života, odnosno, kulturu kao proces, diljem svijeta lokalne su zajednice postale objektom pažnje mnogih posjetitelja. To se osobito odnosi na one situacije i krajeve koje turisti posjećuju u potrazi za svjedočanstvima autentičnog tradicijskog života. Brojnost i interes turista vremenom su rezultirali organiziranjem posebnih manifestacija za turiste koje

¹⁸ Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i suradnici (2011.), Turizam: Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb

prikazuju lokalne običaje i tradicije čime je kultura kao proces putem turizma transformirana u kulturu kao proizvod.¹⁹

Otok Korčula je bogata kulturno-turističkim resursima, za sada, u većem broju, potencijalnim. A njihovo postojanje, odnosno brojnost, ne znači razvijenost kulturnog turizma. Sam otok ima brojne kompaktne urbane i ruralne povijesne cjeline, bogatstvo nematerijalnih kulturnih dobara, legendi, mitova, koje se mogu "ispreplesti" s samim lokalitetom i tako postati turistička priča. Da bi se razvio kulturni turizam na otoku, svi ti potencijali moraju se aktivirati i učiniti atraktivnima, i za turiste i za lokalno stanovništvo. A ako se oni sačuvaju za buduće generacije turista i lokalnog stanovništva, tada je riječ o održivom kulturnom turizmu kojemu svaka destinacija teži.²⁰

Prednost otoka Korčule je ta što lokalno stanovništvo polako uviđa rast turističkih sezona. Svaka nova sezona donosi sve veću zaradu, pa privatni iznajmljivači i hoteli nastoje obogatiti turističke sadržaje, graditi nove smještaje i investirati u već postojeće. Velika prednost u sferi kulturnog turizma je ta što je kulturna baština otoka zaista dobro očuvana. Osim materijalne baštine lokalno stanovništvo njeguje tradicijske vrijednosti, lokalnu kulturu i običaje. Općine na otoku uočavaju mogućnosti prijave na različite natječaje iz područja financiranja kulturno-turističkih projekata (EU fondovi, različite zaklade), te izdvajaju dodatna sredstva iz proračuna u svrhu realiziranja kulturno-turističkih projekata.

Tako je u strategiju razvoja turizma dubrovačko-neretvanske županije 2012.-2022. svrstano nekoliko investicija i projekata koje bi uveliko pomogle razvoje kulturnog turizma na otoku Korčuli.

- Upis stare jezgre grada Korčule na listu svjetske kulturne baštine UNESCO.
Upis na listu UNESCO imalo bi izrazito pozitivan učinak na turizam otoka Korčule. Korčula bi postala svjetski priznato kulturno dobro što bi u konačnici rezultiralo sve brojnijim dolascima na otok, povišenju cijena i većom zaradom od turističke sezone. Vrlo vjerojatno bi se i smanjila izrazita sezonalnost, odnosno produljile bi se

¹⁹ Vreg, F.: Europska kultura i turističko komuniciranje. Media, culture and public relations. 1 (2002), 1; str. 4

²⁰ Đukić-Dojčinović, V., (2005), Kulturni turizam – menadžment i razvojne strategije, str. 66

predsezona i postsezona, jer će turisti koji su prvenstveno došli zbog razgledavanja kulturne baštine, prije doći u mjesecima kada nema velikih vrućina i velike gužve.

- Upis viteške igre Moreška na listu svjetske kulturne baštine UNESCO.

Iako je Moreška već poznata u Hrvatskoj i na mediteranu, ali i u europskoj i u svijetu, uvršavanje ove viteške igre na nematerijalnu baštinu UNESCO-a, postala bi još atraktivnija. A s obzirom na dobru promociju Moreške, sam otok Korčula bi se bolje promovirao i popularizirao.

- Kuća Moreške.

Ova investicija postala bi idealna turistička atrakcija za sve znatiželje posjetitelje Korčule. Moreška je već najprepoznatljiviji turistički proizvod grada Korčule, a Kuća Moreške prikazivala bi povijest ove viteške igre, njeno značenje i značenje elemenata igre i nošnji. Također bi se organizirali mini tečajevi učenja plesa i vještina za turiste.

- Kuća Kumpanjije Blato/Vela Luka/Smokvica/Pupnat

Kao što je Moreška najprepoznatljiviji turistički proizvod grada Korčule, tako su i Kumpanjije najprepoznatljiviji turistički proizvod mjesta Blata, Vele Luke, Smokvice i Pupnata. Sve kumpanjije su različite prema plesovima i nošnjama, a Kuća Kumpanjije bilo bi idealno mjesto gdje bi se njegovala kulturna baština ovih mjesta. Tako bi se povezale kumpanjije na otoku te bi se prikazao raskoš kulture kojima ova mjesta raspolažu. Kuća Kumpanjije prikazivala bi povijest ove mačevalačke igre, značenje plesova i nošnji. Također bi se organizirali mini tečajevi učenja plesa i vještina za turiste.

- Muzej vina u Čari

Prvo hrvatsko bijelo vino, sa zaštićenim geografskim položajem bilo je Pošip. Ono je zaštićeno 1967. godine, a najbolje uspijeva na prijedjelima Čare i Smokvice. Muzej vina u Čari omogućio bi spoj dvaju veoma potencijalnih elemenata na Korčuli-turizma i poljoprivrede(vinogradarstva). Ovdje bi se mogli posjetiti vinogradi, konobe i vinski podrumi ovoga kraja. Turisti bi mogli učiti o uzgoju i sadnji vinove loze, te o posebnim sortama i berbama na otoku. Imali bi priliku za degustaciju vina, a za periode van sezone, za posjetitelje bi se organiziralo i sudjelovanje u berbi grožđa. U

muzeju vina u Čari mogli bi se izložiti sve sorte vina na otoku, od mjesta lumbarde i njihovog posebnog 'grka' pa do Blata i njegovog 'plavca'. Ujedno bi to i uvelike pomoglo promociji vina sa cijelog otoka.

- Ture Korčule

U suradnji sa lokalnim agencijama, TZO grada Korčule i TZO Općine Blato, trebale bi se organizirati ture, jednodnevni izleti i razgledavanja po cijelom otoku. Ture mogu ići kopnenim ali i morskim putem a mogu se razgledavati: Stari grad u Korčuli, botaničke staze, arhipelag Korčule, okolna mjesta i kulturna baština koju nude te arheološka nalazišta. Većina turista koji u prosjeku ljetuju tjedan dana na otoku, vrlo rado bi izdvojili nekoliko sati za istražiti što sve otok nudi.

- Pješačke i biciklističke staze

Veliki broj turista koji dolaze na Korčulu su biciklisti. Iako na otoku postoje biciklističke staze, one su zapuštene i neprohodne, pa su turisti primorani voziti po lokalnim cestama uzrokujući tako gužve i rizik od nesreća koje se nažalost događaju. Potrebna je renovacija postojećih i izgradnja novih biciklističkih staza čime će rekreacija u prirodi postati jedan od ključnih oblika ponude aktivnog oblika turizma na Korčuli.

- Vinske ceste te ceste maslinovog ulja otoka Korčule

Vinske ceste, kroz koje bi se vršila promocija vina, trebaju postati prepoznatljivi turistički proizvod. Na otoku trenutno postoji 11 uljara, te između 250.000-300.000 stabala maslina. Potrebno je područja proizvodnje ulja i vina prometno povezati, zajednički promovirati, te omogućiti turistima obilasku, degustaciju te kupnju vina i ulja.

- Vela spila-Muzej na otvorenom

Uzevši u obzir da se u Veloj Luci nalaze arheološka nalazišta koja su stara oko 20.000 godina, zvuči nevjerojatno da čak ne postoji ni pješačka staza koja vodi do 'Vele Spile'. Uz lošu prometnu povezanost i promociju, turisti propuštaju ući i razgledati špilju u kojoj su pronađeni ostaci iz kamenog doba. Potrebna je izgradnja pješačke

staze do špilje, te izgradnja muzeja na otvorenom. 'Vela Spila' treba postati turistički proizvod, te jedno od najvećih kulturno-turističkih atrakcija otoka Korčule.

- Muzej zlata i srebra u Smokvici

Za ovaj projekt u mjestu Smokvica, dodjeljena su sredstva iz europskih fondova, a izgradnja se očekuje do 2020. godine. Svrha ovog projekta je muzeološki valorizirati i prikazati postojeće zbirke liturgijskog srebra i zavjetnog zlata, prije svega iz Župne crkve u Smokvici, ali i iz drugih sakralnih objekata iz Smokvice i Čare. Na taj način stvorit će se još jedan turistički proizvod a Muzej zlata i srebra postat će još jedna kulturno-turistička atrakcija otoka.

- Galerija i zavičajni muzej u Blatu

U samom centru mjesta Blata postojao je muzej u kojem je bila izložena bogata materijalna kulturna baština mjesta Blata. Nažalost, danas taj muzej nije u funkciji; no potrebno je dodatno investiranje i ponovno otvorenje Muzeja u Blatu čime bi se stvorio još jedan turistički proizvod u domeni kulturnog turizma otoka Korčule.

Otok Korčula ima i mogućnost povezivanja kulturnog i vjerskog turizma. Po cijelom otoku nalaze se stare crkve i vrijedni sakralni objekti, a mjesto Blato ima tijelo Svetice te posmrtno ostatke Blaženice. Tu se otvara mogućnost organiziranja raznih tura i izleta u kojima su ciljani klijentela vjernici iz cijelog svijeta. Na taj način došlo bi do porasta turističke potražnje i broja dolazaka, vrlo vjerojatno bi se predsezona i postsezona uspjele produžiti, a sam otok bi profitirao od turizma. Nadalje, dobra promocija i preporuke turista, dovele bi do većeg broja posjećenosti vjernika iz raznih djelova svijeta, a mjesto Blato moglo bi postati pravo vjerski-turističko središte otoka.

Ono što bi možda i najviše pospješilo turističku sezonu je izgradnja zračne luke Korčula u općini Smokvica. Iako je postojala diskusija o takvoj investiciji, nažalost, taj projekt polako pada u zaborav. Povezivanje otoka Korčule zračnom linijom omogućilo bi brz i lagan dolazak na otok iz svih krajeva svijeta, što bi značajno utjecalo na porast turističkih dolazaka.

Isto tako, u planu je realizacija projekta izgradnje nautičke luke u Općini Blato, u uvali Vinačac, koja bi omogućila veći broj dolazaka gostiju nautičara, koji su prema prihodima koja donosu na otok Korčulu, najpogodniji i najpoželjniji gosti.

4.9. Swot analiza kulturne baštine otoka Korčule

SWOT analiza je jedna od strategija kojom se mogu poslužiti menageri, poduzeća ili zajednice u analiziranju određene situacije i u kreiranju strategije. SWOT analiza nastoji prikazati snage(strengths), slabosti(weaknesses), prilike(opportunities) i prijetnje(threats) određene situacije ili pojave. U ovom poglavlju napravljena je SWOT analiza kulturne baštine otoka Korčule u turističke svrhe.

Tablica 3: SWOT analiza kulturne baštine otoka Korčule

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Bogata materijalna kulturna baština otoka• Bogata nematerijalna kulturna baština otoka• Stari grad Korčula i Moreška kandidirani za listu UNESCO-a• Izvrsno očuvana kulturna baština• Mjesta bogata kulturnom baštinom relativno su blizu jedna drugom• Njegovanje tradicionalnih vrijednosti i običaja• Otok poznatog svjetskog putnika i trgovca Marka Pola• Održavanje brojnih kulturnih manifestacija i događaja• Postojeća turistička ponuda• Brojni smiještajni kapaciteti različitih kategorija• Pogodni klimatski čimbenici	<ul style="list-style-type: none">• Loša prometna povezanost• Nedovoljno promoviranje i slaba promocija• Loša informiranost turista i lokalnog stanovništva o kulturnoj baštini• Brojni neiskorišteni kulturni resursi• Preferiranje kupališnog turizma umjesto kulturnog• Slabo ulaganje i nerazvijenost proizvoda kulturnog turizma• Slaba turistička ponuda izvan sezone• Neinvestiranje u kulturne objekte kojima je potrebna renovacija• Nesuradnja turističkih i kulturnih objekata/agencija• Neobnovljeni hotelski kapaciteti• Nedostatak obrazovanih turističkih radnika• Administrativna podjela otoka

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Ogromni potencijali u sferi turizma, a posebno u sferi kulturnog turizma • Uočavaju mogućnosti prijave na različite natječaje iz područja financiranja kulturno-turističkih projekata(EU fondovi, različite zaklade) • Izdvajanje dodatnih sredstava iz proračuna u svrhu realiziranja kulturno-turističkih projekata. • Mladi, obrazovani i kreativni ljudi koje treba zadržati na otoku • Sve uspješnije sezone • Jačanje svijesti o bogatsvu kulturne baštine • Poboljšanje promocije i stvaranje kulturno-turističkog proizvoda • Izlazak na nova tržišta 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanemarivanje kulturnog turizma i kulturnih elemenata • Odlazak mladih, kreativnih ljudi sa otoka • Izrazita sezonalnost • Zanemarivanje i nebriga o kulturnoj baštini • Izoliranost otoka • Nemotiviranost i neuključenost kulturnih subjekata u turističku sezonu • Nezainteresiranost kulturnih subjekata za razvoj kulturnog turizma • Nezainteresiranost turističkih subjekata za razvoj kulturnog turizma • Narušavanje autohtonosti stare gradske jezgre • Prostorna devastacija

Izvor: Izrada autora

Iako su u SWOT analizi prikazane broje snage, one su ipak u turističke svrhe slabo iskorištene. Postoje i mnoge prilike od kojih su ključne poboljšanje promocije i izlazak na nova tržišta što bi smanjilo neke od osnovnih problema turizma na Korčuli kao što je sezonalnost. Od slabosti, posebno se ističu loša prometna povezanost i nesuradnja kulturnih i turističkih subjekata što onemogućuje razvoj kulturnog turizma na otoku. Postoje i mnoge prijetnje od kojih posebno treba izdvojiti odlazak mladih ljudi sa otoka, prostornu devastaciju te nezainteresiranost turističkih subjekata za razvoj kulturnog turizma na kojima treba poraditi zbog razvoja svih oblika turizma i zbog kvalitete života na otoku.

ZAKLJUČAK

Daljnji razvoj turizma na Korčuli ovisit će o stupnju unapređenja prometne i turističke infrastrukture te o razvoju složene turističke ponude i oblika turizma. Bez značajnijih poboljšanja teško se može očekivati intenzivniji turistički rast, a s obzirom na stagnaciju drugih gospodarskih djelatnosti sve veći dio stanovništva orijentirat će se na turizam. Uz unaprijeđenje postojeće ponude daljnji razvoj turizma trebao bi se fokusirati na vrednovanje nedovoljno iskorištene prirodne i kulturne baštine, produljenje turističke sezone i povezivanje s drugim gospodarskim granama (prije svega poljoprivredom), što bi većem dijelu stanovništva omogućilo uključivanje u turizam.²¹

Iako je otok Korčula bogat kulturnim atrakcijama, nažalost, zasad su to uglavnom samo turistički potencijali. Potrebno je osmisliti kvalitetan kulturno-turistički proizvod i plasirati ga na tržište. Korčula je bazirana na klasični kupališni turizam zbog čega dolazi do zadovoljavajućih prihoda, ali i izrazite sezonalnosti. Uz predispozicije grada Korčule, ali i okolnih mjesta u sferi kulturnog turizma, moguće je privući turiste koji će prvenstveno posjetiti ovaj otok zbog bogate kulturne baštine. Osim kulturnog, otvara se prilika da se na Korčuli ostvari i vjerski turizam. Sve to dovelo bi do produljenja sezone i većeg broja turističkih dolazaka. Osim kreiranja kulturno-turističkog proizvoda, potrebno je dodatno poraditi i investirati u sveukupnu infrastrukturu i prometnu povezanost. Iako će izgradnja pelješkog mosta olakšati dolazak na ovaj otok, svejedno je broj trajektnih i katamaranskih linija nedovoljan, što se najviše uočava u sezoni, nezadovoljstvom i negodovanjem turista. Nadalje, potrebno je ponovno otvaranje diskusije i realiziranje projekta izgradnje zračne luke Korčula u predjelu općine Smokvica, što bi u velikoj mjeri olakšalo dolazak turista na otok te omogućilo poboljšanje turističke sezone. Isto tako, uzevši u obzir da su prema istraživanjima, turisti iz sfere nautičkog turizma najpogodniji za otok Korčulu prema prihodima koja donose, potrebna je i izgradnja novih marina i povećanje broja vezova u nautičkim Lukama. Realiziranje bar nekih od nabrojanih projekata, značajno bi utjecalo na razvoj svih oblika turizma na otoku Korčuli, a posebno kulturnog turizma, koji prema svim predispozicijama trenutno posjeduje titulu neostvarenog potencijala.

²¹ Šulc, I., (2014), Turistički razvoj i stagnacija otoka Korčule u modelu razvojnog ciklusa turističkih područja

SAŽETAK

Otok Korčula je otok koji ima dugu turističku tradiciju, ali mnogo neiskorištenog potencijala. Nažalost, od početka razvoja turizma, ovaj otok se bazirao samo na kupališni turizam, te se zanemaruju svi ostali oblici turizma koji su ostvarivi. Pošto je otok bogat kulturnom baštinom, postoji izvrsna predispozicija za ostvarenje kulturnog turizma. Kulturni turizam može biti trajno rješenje za produljenje sezone i ublažavanje preizražene sezonalnosti. Od kulturne baštine koju otok posjeduje, najviše se ističe stara jezgra grada Korčule i znamenita viteška igra Moreška, koje su ujedno i kandidirane za listu svjetske kulturne baštine UNESCO. Grad Korčula posjeduje još mnoga kulturna dobra, ali i ostala mjesta na otoku diče se bogatom kulturnom baštinom, poput viteške igre 'Kumpanjija' koja se igra u gotovo svim mjestima na otoku Korčuli. Veliko kulturno bogatstvo nalazi se i u Veloj Luci, gdje postoji znamenita 'Vela Spila' u kojoj se nalaze ostaci iz kamenog doba, stari oko 20.000 godina. Iako se na ovom otoku nalaze sve predispozicije za razvoj kulturnog turizma, postoje određeni nedostaci i zapreke. Otok Korčula je nažalost veoma loše prometno povezan i veliki broj potencijalnih gostiju odlazi u neke druge turističke destinacije do kojih je lakše doći. Osim toga, svijest lokalnih ljudi o kulturnoj baštini koju ovaj otok posjeduje veoma je slaba, pa samim time i promidžba otoka kao turistički-kulturne destinacije nije dostatna odnosno i ne postoji.

Ipak, lokalno stanovništvo, privatni iznajmljivači i vlasnici hotela sve više uočavaju prednosti turizma i shvaćaju da baziranje na samo kupališni turizam ne može donijeti produljenje sezone, koja je ovom otoku prijeko potrebna. Tako bi se, uz određene projekte i investicije, s vremenom na otoku Korčuli morao razviti još jedan oblik turizma- Kulturni turizam, sa svim prednostima koje on donosi.

Ključne riječi: *Otok Korčula, Kulturna baština, Kulturni turizam*

SUMMARY

The island of Korčula is an island with long tourist tradition but a lot of untapped potential. Unfortunately, since the beginning of tourism development of this island was based on sea tourism and all the other achievable forms of tourism are neglected. There is an excellent predisposition for the realization of cultural tourism considering the island is rich with cultural heritage. Cultural tourism can be a permanent solution for extending the season and for the reduction of really featured seasonality. Of all the cultural heritage that the island has, the old town core of Korčula and the famous knight game "Moreška" are the most outstanding as well as the candidates for the list of world cultural heritage of UNESCO. The town of Korčula has many of others kultural heritages as well as the other places on the island, such as knight game „Kumpanjija“ which is played in almost every place on the island of Korčula. A great cultural fortune is located in Vela Luka, where is the famous „Vela Spila“ in which there are about 20.000 years old remains of the stone age. Although there are all of the predispositions for the development of cultural tourism there are also some disadvantages and obstacles. The island of Korčula has, unfortunately, really bad traffic connections and a lot of potential guests rather goes to other tourist destinations which are easier to reach. Besides that, the awareness of local people about the islands cultural heritage is very weak so with that the promotion of the island is not sufficient or doesn't exist. However, the local population, private renters and hotel owners are seeing the benefits of tourism and realize that focusing on only sea tourism can't bring the extension of the season which this island needs. So, with certain projects and investments, in some time there should be developed another form of tourism- Cultural tourism, with all the benefits it brings.

Keywords: *The island of Korčula, cultural heritage, cultural tourism*

LITERATURA

1. Butler, R. W., Mao, B.(1997): Seasonality in Tourism: Problems and Measurement, U: Murphy P. (Urednik), Quality Management in Urban Tourism, str. 9. – 23.
2. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i suradnici (2011.), Turizam: Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb
3. Članak 9. hrvatskog Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, NN 151/03; NN 157/03)
4. Članak 7. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 66/99, 151/03, 87/09, 88/10, 61/11)
5. D. Kalogjera, Grad Korčula, 2006
6. Dulčić, A., Turizam-načela razvoja i praksa, Ekonomski fakultet Split i Institut za turizam u Zagrebu, 1991., str. 27.
7. Đukić-Dojčinović, V., (2005), Kulturni turizam – menadžment i razvojne strategije, str. 66
8. Geić S., (2011), Menadžment selektivnih oblika turizma, Informatologia, 44(1), Split, str. 310
9. Grgona, J., (2008), Turizam u funkciji gospodarskog razvitka hrvatskih otoka, Ekonomski pregled, 53 (7-8) 738-749 str. 742
10. Izvještaj o rezultatima turizma DNŽ za 2015.
11. Kušen, E. (2002), Turistička atrakcijska osnova, Institut za turizam, Zagreb, str. 46
12. Mirna Sabljak – Temeljna pravna regulativa za zaštićenu kulturnu baštinu RH „Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
13. Narodne novine 69/99, NN 151/03;NN 157/03 Ispravak, NN 87/09, NN 88/10, NN 61/11 , NN 25/12, NN 136/12 , NN157/13, NN 152/14)
14. podaci iz Državnog zavoda za statistiku, (Internet), dostupno na: www.dzs.hr
15. Podaci o kulturnoj baštini, (Internet), dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Kulturna_ba%C5%A1tina

16. Podaci o mjestu Blato, (Internet), dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Blato>
17. Podaci o mjestu Vela Luka, (Internet), dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Vela_Luka
18. Podaci o otoku Korčuli, (Internet), dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Kor%C4%8Dula>
19. Republika Hrvatska Ministarstvo Kulture, (Internet), dostupno na: <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3639>
20. Richards, Greg 1999 :European Cultural Tourism: Patterns and Prospects. U: Planning Cultural Tourism in Europe ;Dodd, Diane i Van Hemel, Annemoon, ur.; Amsterdam, Boekman Foundation/Ministry of Education, Culture and Science, str. 16-32).
21. Richards, G., (1996), Introduction: Culture and Tourism in Europe; Greg Richards (ed) Culture Tourism in Europe, CAB International, str. 5-6
22. Šulc, I., (2014), Turistički razvoj i stagnacija otoka Korčule u modelu razvojnog ciklusa turističkih područja
23. Vreg, F.: Europska kultura i turističko komuniciranje. Media, cultureandpublicrelations. 1 (2002), 1; str. 4
24. Vreg, F., (2002), Europska kultura i turističko komuniciranje, Media, cultureandpublicrelations, 1, str. 6.

POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA

Grafikon 1: Prosječne mjesečne temperature zraka u °C na otoku Korčuli.....	9
Grafikon 2: Prosječne mjesečne temperature mora u °C na otoku Korčuli.....	10
Grafikon 3: Dolasci, noćenja i boravak na otoku Korčuli.....	11
Grafikon 4: Putnici na kruzerima u Korčuli.....	12
Grafikon 5: Sezonalnost u gradu Korčuli.....	13
Tablica 1: Prikaz kategorizacije i klasifikacije kulturno-turističkih resursa.....	17
Tablica 2: Kulturna baština otoka Korčule ocijenjena prema sadašnjoj iskorištenosti u turističke svrhe.....	24
Tablica 3: SWOT analiza kulturne baštine otoka Korčule.....	31
Slika 1: Grad Korčula.....	21
Slika 2: Blatska plokata i Crkva Svih Svetih.....	23
Slika 3: Vela Spila u Veloj Luci.....	24